

Zhodnotenie činnosti APVV

Výskum a vývoj sú v každej vyspelej spoločnosti piliermi jej rozvoja a hrajú nezastupiteľné miesto v jej ekonomickom i hospodárskom raste, ako aj vo zvyšovaní kvality života jej občanov. Aktuálnosť tohto konštatovania zvýraznil práve hodnotený rok, v ktorom sme sa všetci spoločne snažili zvládnuť pandémiu COVID-19. Život nám ukázal, že bez vedy sa to dosiahnuť nedá. Na aktuálnu situáciu Agentúra reagovala vyhlásením výzvy zameranej na zvládnutie pandémie, ktorá bola zrealizovaná v zrýchlenom režime, z prostriedkov, ktoré boli Agentúre pôvodne pridelené na rok 2020. V roku 2020 sme do výzvy na zvládnutie pandémie COVID-19 investovali 4 milióny Eur.

V spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy výskumu a športu SR sme sa takisto snažili o určité zmeny, ktoré by mali skvalitniť, spružniť a stransparentniť činnosť Agentúry. Výsledkom týchto snáh by malo byť vytvorenie lepších podmienok pre podporu vedy, výskumu a inovácií na Slovensku. Tieto podmienky spočívajú predovšetkým vo vytvorení funkčného a efektívneho systému ako aj v dôstojnom financovaní jeho jednotlivých zložiek. Snaha o vytvorenie a optimalizáciu už existujúceho systému, ako aj zlepšenie finančnej podpory výskumu a vývoja na Slovensku sú deklarované aj v programovom vyhlásení, ktorého realizácia v oblasti vedy sa možno aj pod vplyvom pandémie rozbíhala pomaly.

V duchu zmienených zámerov, rok 2020 možno charakterizovať aj ako jeden z najúspešnejších v jej fungovaní. Agentúra na rozdiel od predchádzajúcich rokov nezápasila s nedostatkom finančných prostriedkov na pokrytie nákladov na všetky aktívne všeobecné výzvy. V roku 2020 sme profitovali z vylepšenia procesov posudzovania projektov v roku 2019, a preto financovanie nových projektov sa začalo v stanovenom termíne. V roku 2020 ďalej klesol počet sťažností na rozhodovanie odborových rád, avšak v prípade pár jednotlivcov sa zvýšila agresivita ich sťažností a nekritickosť k hodnoteniu ich vlastných projektov, ktoré boli predmetom sťažnosti. Takisto v stanovených termínoch boli financované všetky predchádzajúce záväzky APVV. Vzhľadom na pandemickú situáciu sme upravovali rôzne termíny súvisiace s riešením projektov, ako prerozdelenia financií v rámci projektov, najmä v súvislosti so znížením prostriedkov na cestovné. Všetky tieto opatrenia boli zamerané na to, aby ani v tejto situácii Agentúra nebola príčinou zníženia intenzity a kvality vedecko-výskumnej činnosti. V tejto súvislosti treba vysoko pozitívne hodnotiť aj pružnosť, profesionalitu a ústretovosť zamestnancov a Kancelárie Agentúry.

Pri schvaľovaní štátneho rozpočtu na rok 2020, boli Agentúre pridelené finančné prostriedky, ktoré boli dostatočné na to, aby Agentúra mohla odfinancovať plánované, či už zazmluvnené projekty, ale aj novú všeobecnú výzvu a výzvy bilaterálnej či multilaterálnej spolupráce. Navyše rozpočet schválený koncom roku 2019 bol v porovnaní s minulým obdobím navýšený. Vzhľadom na aktuálnu situáciu v roku 2020 súvisiacu s pandemiou COVID-19 sme rozhodli, že navýšené finančné prostriedky poskytneme na financovanie výskumu špecificky orientovaného na zvládnutie pandémie a jej spoločenských hospodárskych a iných dopadov, ako aj na predchádzanie budúcich podobných kríz,

ako som už spomenul vyššie. Napriek pozitívnemu konštatovaniu o náraste financovania Agentúry treba jednoznačne konštatovať, že financie na jej fungovanie, ale hlavne podporu výskumu a vývoja sú blízko k hranici zmysluplného minima.

V záujme napĺňania litery zákona, ale hlavne v záujme zlepšenia podpory výskumu a vývoja na Slovensku, predsedníctvo Agentúry vyvinulo úsilie na získanie financií na spustenie programov Agentúry, ktoré sú popri všeobecných výzvach druhým hlavným pilierom jej aktivít. Programy boli schválené ešte začiatkom roku 2016, avšak neboli finančne kryté. Agentúra vyvinula takisto úsilie na reflektovanie strategických zámerov RIS3 v jej programoch, avšak zatiaľ je táto snaha bez konkrétneho výsledku. V nasledujúcom období bude pre Agentúru dôležité ako bude začlenená do systému štátnej podpory výskumu a vývoja aj vzhľadom na čerpanie štrukturálnych fondov a víziu v oblasti výskumu, vývoja a inovácií formulovanú v stratégii RIS3. Postavenie Agentúry bude ovplyvnené aj novo sa formujúcou štátnou vednou politikou, ktorá Slovensku vyložene chýba a má negatívne dopady aj na našu Agentúru. Kritické však nebudú vízie, ale ich uplatňovanie v praxi, lebo len reálna a dlhodobá zmena môže zvrátiť nelichotivé postavenie slovenskej vedy v európskom a medzinárodnom kontexte. Nuž a v tejto oblasti je postavenie silnej národnej Agentúry nezastupiteľné. Strednodobá perspektíva Agentúry na podporu výskumu a vývoja je v jej rozšírenej schopnosti podporovať projekty z domácich zdrojov navýšením rozpočtu pre všeobecné výzvy a špecifické programy Agentúry. Mimoriadne dôležitým aspektom je podpora medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce a využívanie kohéznych nástrojov Európskej únie pre rozvoj vedy a techniky. Blížime sa ku koncu programového obdobia H2020 a k začatiu Horizontu Európa, na čo sa treba pripraviť. V danom by Agentúra mohla zohrať pozitívnu úlohu, a to pri podpore účasti slovenských výskumníkov vo vznikajúcich konzorciách. V tejto oblasti stále vidíme veľký priestor na koordináciu postupov s Výskumnou a Technologickou agentúrou. S cieľom zlepšenia čerpania prostriedkov z programu HORIZONT Európa Agentúra vypracovala návrh široko koncipovaného programu, ktorý bol predložený do Vlády SR. Vláda SR program podobne ako predchádzajúce vlády po obsahovej stránke schválila, avšak bez pridelenia finančných prostriedkov na jeho kompletnú realizáciu.

Základnou požiadavkou pre všetky podporné schémy Agentúry musí byť podpora excelentného výskumu a vývoja. Jednou z hlavných úloh na dosiahnutie tohto cieľa je skvalitňovanie posudzovania predkladaných žiadostí predovšetkým na úrovni oponentov, rovnako ako monitorovania riešenia projektov, ich výstupov a dopadov. Aj napriek spomenutému nedostatku financií a neustálej snahe o zlepšovanie činnosti Agentúry, táto má jediný komplexný a najobjektívnejší systém pre hodnotenie a monitorovanie výskumných a vývojových projektov v Slovenskej republike. Vzhľadom na procesy prebiehajúce v európskom výskumnom priestore je potrebné postaviť Agentúru na kvalitatívne vyššiu úroveň a otvoriť priestor, aby sa Agentúra z malého hráča vo vedecko-technickej aréne postupne rozvinula na pilier slovenskej vedy, ktorý bude rovnocenným partnerom pre partnerské agentúry v krajinách EÚ a vo svete. K tomu je potrebné navýšiť financovanie Agentúry, upraviť legislatívne prostredie, v ktorom pôsobí, ako aj pokračovať vo vylepšovaní vnútorných procesov v Agentúre. Veríme, že už v tomto roku sa pohneme vo všetkých troch oblastiach.

Všetkým spolupracovníkom v Agentúre na podporu výskumu a vývoja ďakujem za spoluprácu a teším sa na ďalšiu. Zároveň Vám všetkým želám veľa kvalitných, úspešných a spoločnosti prospešných projektov, realizovaných v prostredí prajnosti a spolupráce.

Agentúra zároveň oznamuje, že v mesiaci september 2021 opäť vyhlási verejnú výzvu na podávanie žiadostí na riešenie projektov výskumu a vývoja v jednotlivých skupinách odborov vedy a techniky podľa § 6 ods. 3 zákona č. 172/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov s označením VV 2021.

V Bratislave, 2.9.2021

.....
prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc.
Predseda APVV

.....
MUDr. RNDr. Ľudovít Paulis, PhD. MPH.
Štátny tajomník MŠVVaŠ SR

.....
JUDr. Stanislav Mydlo
Riaditeľ APVV

Podrobnejšie údaje o činnosti agentúry v roku 2020 a o výzve VV 2020 nájdete v priložených prezentáciách:
[Prezentácia – Výročná správa APVV 2020](#)
[Prezentácia – Všeobecná výzva VV 2020](#)